

LAGUTSKOTTETS UTLÅTANDE 6/2007 rd

Statsrådets skrivelse med anledning av ett förslag till rådets rambeslut (om organisationen av medlemsstaternas utbyte av uppgifter ur kriminalregistret och uppgifternas innehåll)

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 25 maj 2007 en kompletterande skrivelse 1. OM 15.5.2007 i ärende U 27/2006 rd (om organisationen av medlemsstaternas utbyte av uppgifter ur kriminalregistret och uppgifternas innehåll) till lagutskottet för eventuella åtgärder.

- lagstiftningsråd Katariina Jähkölä, justitieministeriet
- biträdande direktör Marjatta Syväterä, rättsregistercentralen
- överinspektör Heikki Huhtiniemi, dataombudsmannens byrå.

Sakkunniga

Utskottet har hört

Samband med andra handlingar

Utskottet har tidigare lämnat utlåtande LaUU 17/2006 rd i ärendet.

UTREDNINGEN

Förslag

Kommissionen lade fram ett förslag till rådets rambeslut om organisationen av medlemsstaternas utbyte av uppgifter ur kriminalregistret och uppgifternas innehåll den 22 december 2005. Syftet är främst att förbättra utbytet av information om domar som avkunnats mot EU-medborgare i brottmål. Rambeslutet är avsett att säkerställa att den medlemsstat där den dömda är medborgare lagrar uppgifter om domar som är registrerade i andra medlemsstater för att kunna svara på andra medlemsstaters förfrågningar om uppgifter i kriminalregistret. Dessutom ska ett datoriserat system för utbyte av uppgifter om brottmålsdomar tas fram och utvecklas.

Rambeslutet ska ersätta artikel 22 i Europakonventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål från 1959 i dess ändrade lydelse enligt artikel 4 i tilläggsprotokollet från 1978. De här bestämmelserna reglerar också för närvarande utlämnandet av kriminalregisteruppgifter till den stat där den dömda är medborgare. Enligt de gällande bestämmelserna kan denna stat visserligen utifrån sin egen lagstiftning avgöra i vilken omfattning uppgifterna ska föras in i respektive strykas ur dess nationella kriminalregister. Förslaget till rambeslut ändrar systemet på så sätt att uppgifterna måste lagras för vidarebefordran sådana de är då den dömande staten lämnar dem till den stat där den dömda är medborgare. I Finland måste det inrättas ett separat lagringsregis-

ter parallellt med eller underordnat straffregistret. Därifrån skulle man sända över uppgifter till andra medlemsländer.

De senaste förhandlingarna har visat att i synnerhet artikel 5 i förslaget till rambeslut är problematisk. Den gäller skyldigheten för den stat där den dömda är medborgare att lagra och stryka uppgifter i registret. Kommissionens ursprungliga förslag utgick från att lagstiftningen i den dömande staten alltid ska avgöra när uppgifterna ska strykas ur registret. Följden blir att ifall den dömande staten ändrar eller stryker de lagrade uppgifterna och enligt artikel 4 informerar den stat där den dömda är medborgare måste denna stat göra motsvarande ändringar och strykningar både i lagringsregistret och i sitt nationella kriminalregister. Den stat där den dömda är medborgare får alltså då använda endast sådana uppgifter som är uppdaterade på detta sätt oberoende av om syftet är nationellt eller om informationen ska vidarebefordras på grund av en begäran om rättshjälp. Eftersom den stat där den dömda är medborgare i nuläget tillämpar sin egen lagstiftning på strykningen av uppgifter har många medlemsländer ansett att kommissionens förslag är problematiskt. Men andra har ställt sig bakom förslaget. Den aktuella versionen är ett förslag till kompromiss. Enligt det ska de ändringar som den dömande staten kräver göras i kriminalregistret om det är fråga om att uppgifterna lagras för att bli vidarebefordrade. Uppgifterna kan sändas vidare till andra medlemsländer bara om de är uppdaterade på det här sättet. Med andra ord ingriper artikeln inte i den nationella registreringen eller användningen av uppgifterna.

Artikel 11.1 har väckt mycket diskussion vid förhandlingarna. Punkten innehåller en förteckning över vilka uppgifter som den dömande staten alltid ska sända över för lagring till den stat där den dömda är medborgare. Under punkt 1a finns det en förteckning över de uppgifter som den stat där den dömda är medborgare ska få ifall att de förs in i den dömande statens kriminalregister. Under 1b räknas det upp vilka uppgifter som fakultativt ska lämnas till den stat där den dömda är medborgare. En del medlemsländer

har kritiserat det faktum att den dömande staten måste lämna ut uppgifter i större omfattning än vad den för in i sitt nationella kriminalregister.

Enligt artikel 9 får personuppgifter som begärts inför en straffrättslig process endast användas vid den rättegång för vilken de begärts. Personuppgifter som begärts för andra syften får användas av den ansökande medlemsstaten enligt den nationella lagstiftningen för de syften de begärts för och inom de gränser som anges av den medlemsstat till vilken ansökan riktats. Trots begränsningarna får personuppgifterna i varje fall användas på grund av ett omedelbart och allvarligt hot mot den allmänna säkerheten. Medlemsländerna har överlag ansett sig kunna godkänna artikeln.

Regeringens ståndpunkt

I sin skrivelse redogör regeringen för de gällande bestämmelserna om utbyte av kriminalregisteruppgifter och rambeslutet i relation till den finländska lagstiftningen.

Syftena med rambeslutet kan enligt regeringen fortfarande anses acceptabla och värda allt stöd. Men det är viktigt att systemet inte blir för invecklat eller oskäligt dyrt för medlemslandet att inrätta. Rambeslutet bör heller inte få några följder för de nationella kriminalregistren utan vara begränsat till fall där det har betydelse för och ger mervärde åt det straffrättsliga samarbetet. Därför har Finland vid förhandlingarna lagt en allmän granskningsreservation till rambeslutet. Vi har också sett det som viktigt att klarlägga hur rambeslutet förhåller sig till förslaget till rambeslut om skyddet av personuppgifter inom EU:s tredje pelare.

I fråga om domar mot finska medborgare registrerats i andra medlemsländer kommer skyldigheterna enligt rambeslutet att leda till att ett separat lagringsregister måste inrättas parallellt med eller i anknytning till det nationella straffregistret. Lagringsregistret ska då innehålla uppgifter som ska överföras till andra medlemsländer om brottmålsdomar som avkunnats mot finska medborgare i andra medlemsländer. Ett nytt separat register är det enda alternativet att sätta i kraft rambeslutet, för enligt det är de uppgifter

som ska lagras mer omfattande än vad som föreskrivs i vår lagstiftning. Dessutom är det inte motiverat att ändra på vårt nationella system för rambeslutets skull.

När det gäller att överföra uppgifter från vårt straffregister om medborgare från andra medlemsländer för lagring i den stat där personen är medborgare är det enligt regeringen viktigt att förteckningen över obligatoriska uppgifter i artikel 11.1 inte leder till en skyldighet att i vårt na-

tionella straffregister föra in andra uppgifter än de som enligt vår nationella lagstiftning ska registreras. Regeringen anser att skyldigheterna enligt rambeslutet bör vara begränsade till vad som är viktigt med tanke på samverkan mellan medlemsländerna. Vid förhandlingarna har Finland också motiverat sin hållning med de möjliga kostnadseffekterna. De utreds för närvarande av rättsregistercentralen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Det föreslagna rambeslutet ska förbättra utbytet av kriminalregisteruppgifter mellan EU-länderna. Ett sådant här informationsutbyte är ingenting nytt i sig men utbytet enligt rambeslutet ska bli mycket effektivare än dagens avtalsbaserade system. I likhet med regeringen förhåller sig lagutskottet i princip positivt till utvecklingen av informationsutbytet eftersom projektet gör det möjligt att minska den slumpmässighet som av praktiska orsaker är förknippad med beaktandet av utländska brottmålsdomar. Samtidigt främjas likabehandlingen av individer eftersom det i framtiden ska gå att få fram information om brottmålsdomar som avkunnats i EU lika tillförlitligt som domar i hemlandet kan utredas idag.

Rambeslutet är inte direkt avsett att harmonisera medlemsländernas nationella lagstiftning om kriminalregister. Men förslaget har vissa drag som indirekt får en sådan effekt. Ett exempel är bestämmelsen i artikel 11 om obligatoriska uppgifter, alltså de uppgifter som den dömande staten alltid ska sända över till den stat där den dömda är medborgare. Förteckningen inbegriper flera typer av uppgifter som i Finland inte förs in i straffregistret. Eftersom rambeslutet inte är avsett att ändra grunderna för de nationella systemen anser lagutskottet att förteckningen om möjligt bör avgränsas under den fortsatta behandlingen.

Så som regeringen uppger kommer skillnaderna i lagringen av uppgifter att leda till att Finland sätter rambeslutet i kraft genom att paral-

lellt med eller underordnat straffregistret inrätta ett separat lagringsregister för de fall som rambeslutet tillämpas på. Det verkar något komplicerat men utskottet anser det vara förstäeligt just från den synpunkten att grunderna för det nationella systemet inte får brista till följd av att rambeslutet genomförs.

Med tanke på individens rättssäkerhet ser utskottet det som en viktig fråga hur länge de uppgifter som den dömande staten överfört får lagras i den stat där den dömda är medborgare. I fråga om detta menar utskottet att vi bör försöka nå en lösning som säkerställer att uppgifterna inte längre kan användas i den stat där den dömda är medborgare efter att de enligt lagstiftningen i den dömande staten ska ha strukits. Det är värt att överväga t.ex. ett sådant alternativ att den dömande staten kan ställa villkor för lagringstiden när den sänder över uppgifterna till den stat där den dömda är medborgare.

Beredningen har inte till alla delar gått framåt enligt de mål som utskottet lyfte fram i sitt tidigare utlåtande (LaUU 17/2006 rd). Rambeslutets räckvidd ser ut att bli mer omfattande än vad utskottet då ansåg lämpligt. Men det är ett komplext förslag till rättsakt så man kan inte enbart utifrån enskilda frågor slutgiltigt bedöma om det är acceptabelt eller inte. Därför är det viktigt att de problematiska punkterna vid den fortsatta behandlingen får en lösning som ur ett helhetsperspektiv garanterar en hög nivå på individens rättssäkerhet och skyddet av personuppgifter och dessutom medger ett tillräckligt spelrum för

de nationella straffregistren och utvecklingen av dem.

Utskottet påpekar att det fortfarande inte finns några samordnade bestämmelser för skyddet av personuppgifter inom samarbetet kring rättsliga och inrikes frågor. Ett rambeslut i frågan inom den tredje pelaren är fortfarande under beredning (se senaste utlåtandet FvUU 3/2007 rd). Därför bör målet vara att det föreliggande rambeslutet om utbyte av uppgifter ur kriminal-

registret ska genomföras i medlemsländerna först efter att rambeslutet om skyddet av personuppgifter inom den tredje pelaren blivit godkänt och genomfört.

Utlåtande

Lagutskottet meddelar

att utskottet omfattar statsrådets ståndpunkt i ärendet.

Helsingfors den 30 maj 2007

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Heidi Hautala /gröna
medl. Esko Ahonen /cent
Oiva Kaltiokumpu /cent
Ilkka Kantola /sd
Sanna Lauslahti /saml
Outi Mäkelä /saml

Markku Pakkanen /cent
Lyly Rajala /saml
Pirkko Ruohonen-Lerner /saf
Tero Rönni /sd
Mirja Vehkaperä /cent
ers. Timo Heinonen /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Risto Eerola.